

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE VLAAMSE LANDBOUW- CONJUNCTUURINDEX

VOORJAAR 2021

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
VOORJAAR 2021

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	10
3 Belemmeringen.....	12
4 Investerings.....	13
5 Meer informatie.....	14

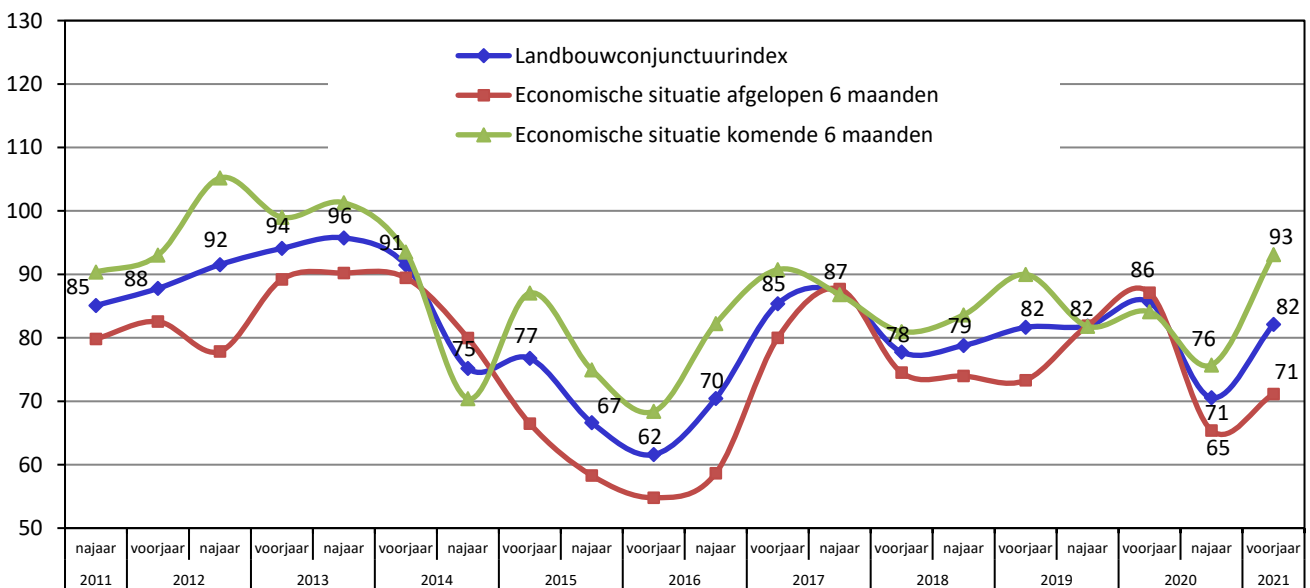
SAMENVATTING

Uit een zesmaandelijks bevraging bij Vlaamse land- en tuinbouwers uit diverse specialisaties blijkt dat de conjunctuurindex in het voorjaar van 2021 opnieuw stijgt van 71 naar 82. De tevredenheid over de afgelopen zes maanden steeg licht van 65 naar 71, maar vooral over de komende 6 maanden zijn de bevroegde land- en tuinbouwers optimistisch. Deze index steeg van 76 naar 93. Hiermee volgen de land- en tuinbouwers de stijgende trend van het algemene ondernemersvertrouwen en geloven ze in een herstel van de economische situatie de komende periode.

Opvallend is dat bijna alle deelsectoren erop vooruit gaan, met als uitschieters vleesvee en sierteelt onder glas. Enkel de fruitsector tekent een daling op tegenover de vorige bevraging.

De conjunctuurindex geeft het gevoel van de landbouwers weer: hoe beschouwen ze de afgelopen periode en wat verwachten ze van de toekomstige periode. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een waarde van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden. Dit gevoel van de landbouwers kaderen we in het rapport op basis van de marktsituatie. De enquête vond plaats in maart 2021 bij deelnemers van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). De resultaten zijn gebaseerd op een extrapolatie van 500 antwoorden.

Figuur 1: Evolutie van de Vlaamse landbouwconjunctuurindex, 2011-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Ondanks de stijging van de conjunctuurindex bij de meeste sectoren, neemt het aandeel van land- en tuinbouwers die het komende jaar investeringen plannen niet toe. Dat geeft aan dat het herstel nog te broos is en dat land- en tuinbouwers nog afwachtend reageren. Deelsector fruit plant de meeste investeringen, gevolgd door melkveehouders. Tuinbouwers actief in sierteelt noteerden een daling van de geplande investeringen tegenover 2020.

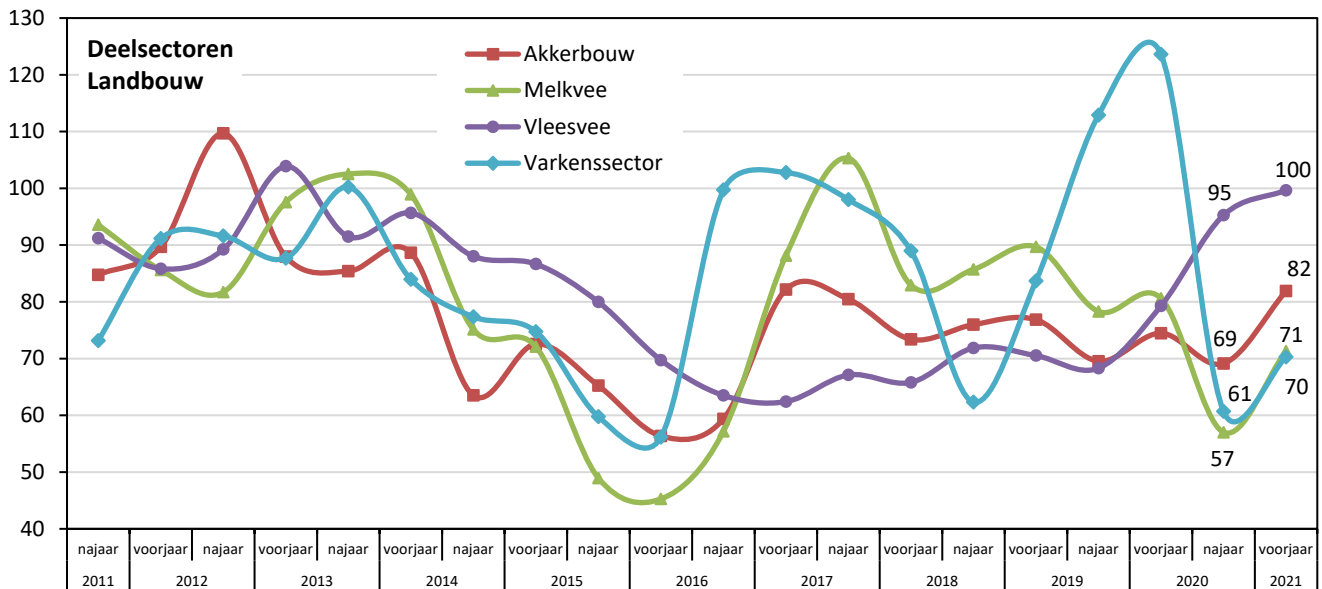
Zoals gebruikelijk in de voorjaarsenquête daalt het aantal land- en tuinbouwers die de afgelopen zes maanden belemmeringen hebben ondervonden. De verbetering is voornamelijk te danken aan een gunstigere inschatting van de weersomstandigheden (van 60% naar 24%). Tegelijkertijd maken landbouwers echter melding van meer beperkingen van overheidswege en financiële problemen. De meeste belemmeringen werden gemeld door varkenshouders en vleesveeouders.

////////////////////////////////////

1 LANDBOUWSECTOREN

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de voornaamste deelsectoren van de landbouw: akkerbouw, melkvee, vleesvee en de varkenssector. Opvallend is dat alle landbouwsectoren erop vooruitgaan, hoewel de varkenssector en melkvee na de tuimeling in 2020 slechts een licht herstel vertonen en de index zich bij deze sectoren op een laag niveau handhaaft.

Figuur 2: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier landbouwsectoren, 2011-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De index voor de **akkerbouw** stijgt vrij sterk van 69 naar 82, en komt op het hoogste niveau uit van de laatste 5 jaar. Zowel de tevredenheid van de afgelopen 6 maanden (80) als de toekomstverwachtingen (84) scoren hoger.

- Opvallend is dat het merendeel van de akkerbouwers hebben aangegeven dat ze weinig evolutie verwachten de komende periode inzake productie (86%) en prijs (60%). 30% gaf aan licht dalende prijzen te verwachten.
- Bij de verklaring voor deze evolutie van deze index dient voorzichtig omgesprongen te worden, aangezien de deelsectoren van akkerbouw (granen, aardappelen en suiker) verschillende marktrends hebben doorlopen.
- De **aardappelsector** blijft nog steeds de gevolgen voelen van de coronacrisis.
 - België is de grootste uitvoerder van diepvriesaardappelen ter wereld. De sluiting van de horeca in binnen- en buitenland zorgt voor een verminderde vraag, waardoor de verwerkende industrie nog steeds op beperkte capaciteit werkt. Dit leidt dan weer tot lage waarderingen van de aardappelen die op de vrije markt worden verhandeld.
 - Sectorfederatie Belgapom heeft uitgerekend dat in het coronajaar 2020 voor iets meer dan 5 miljoen ton aardappelen tot frieten zijn verwerkt. Dat is een daling van 4% tegenover 2019 en is de laagste productie sinds 2017.

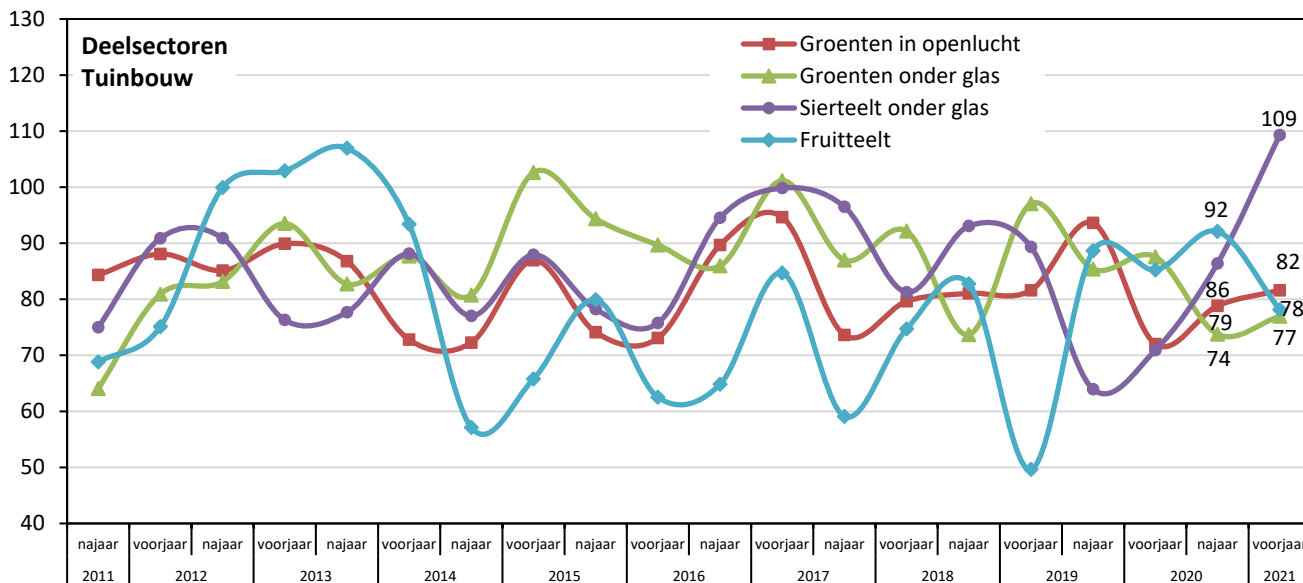
- In 2020 kenden de prijzen een dieptepunt door de effecten van covid-19 op de vraag, de productie en de handel. Op het einde van 2020 lagen de prijzen lager dan het jaar voorheen (-45%) en lager dan het meerjarig gemiddelde (-23%). De prijzen daalden voor het eerst in 10 jaar onder de 1 euro per kg en bereikten daarmee een absoluut dieptepunt.
- Hoewel België eind 2020 vrij verklaard is van Afrikaanse varkenspest, is vergeleken met de handel van 2017 nog altijd de helft van de exportbestemmingen niet toegankelijk voor Belgische exporteurs.
- Sinds februari dit jaar is er een prijsstijging merkbaar. Dat is te verklaren doordat de slachtachterstanden zijn weggewerkt en vraag en aanbod beter op elkaar zijn afgestemd. Bovendien zijn een aantal derde landen opnieuw beschikbaar voor export, wat een positief prijseffect heeft ondanks het feit dat grote bestemmingen, zoals China en Zuid-Korea, nog altijd niet beschikbaar zijn voor export.
- Duitsland, de motor voor de Europese varkensproductie, tekent ook opnieuw prijsstijgingen op. Duitsland heeft in september 2020 een aantal haarden gehad van Afrikaanse varkenspest, maar herwint toegang tot aantal Aziatische markten na overeenstemming over 'regionalisering'. Hierdoor is het mogelijk voor regio's waar geen AVP is vastgesteld alsnog handel te drijven.
- Negatief blijft de hoge prijsvorming van de mengvoeders (zie akkerbouw), die voor de varkenssector het belangrijkste kostenelement vormen.

2 TUINBOUWSECTOREN

Met uitzondering van de fruitteelt stijgt voor alle tuinbouwsectoren de index. De grootste vooruitgang boekt de sector sierteelt onder glas. Dit blijkt uit de onderstaande index voor de vier tuinbouwdeelsectoren.

Figuur 3: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren, 2011-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De conjunctuurindex van **groenten in openlucht** (met als voornaamste bestemming de versmarkt) bleef nagenoeg gelijk tegenover het najaar van 2020 (van 79 naar 82). De tevredenheid over de voorbije zes maanden is gestegen naar 96. De toekomstperspectieven daalden met 1 punt naar 68.

- Opvallend is dat 45% de komende 6 maanden een lichte prijsdaling verwacht en 23% zelfs een sterke prijsdaling.
- 50% verwacht dat de totale productie van het bedrijf de komende 6 maanden licht zal dalen. 38% gaf aan dat die gelijk zal blijven en 12% verwacht een sterke productiestijging.
- Over het algemeen zien we, in vergelijking met vorig jaar, redelijke stabiele prijzen en aanvoervolumes bij de openluchtgroenten.
- Prei en spruiten hebben een goed winterseizoen gehad, met prijzen die aanzienlijk hoger liggen dan vorig jaar voor een gelijkaardige aanvoer.

De index van **groenten onder glas** steeg van 74 in het najaar 2020 naar 77. De tevredenheid over de voorbije 6 maanden steeg van 68 naar 75. De verwachtingen voor de toekomst daalden met 1 puntje naar 79.

- 43% van de ondervraagde groentetelers verwacht de komende 6 maanden een prijsdaling, waarvan 19% een sterke prijsdaling. 47% verwacht dat de prijs niet zal veranderen.
- De verwachtingen inzake productie zijn vrij divers: 27% verwacht een productiedaling op zijn/haar bedrijf, 33% een stijging en 41% verwacht geen evolutie de komende 6 maanden.
- Sla heeft een héél moeilijk jaar achter de rug. De prijs van kropsla en slaspecialiteiten staat zeer laag en de aanvoer ligt ook veel lager dan andere jaren, onder meer door de aanhoudende

////////////////////////////////////

sluiting van de horeca als gevolg van de covidmaatregelen. De crisismaatregel groen-oogsten en niet-oogsten werd verschillende keren ingezet.

- De tomaten deden het de afgelopen maanden matig in verhouding met vorig jaar. De prijzen liggen lager en de productie (voornamelijk van trostomaten) hoger.
- Bij de komkommers stellen we een aanzienlijk grotere productie vast met iets lagere prijzen dan vorig jaar.

De index voor **sierteelt onder glas** kent een opmerkelijke stijging van 86 naar 109 en bereikt daarmee het hoogste peil sinds de start van de enquêtes in 2007. De voorbije 6 maanden werden als positief beoordeeld (stijging van 74 naar 103) en ook over de toekomst is er een positieve beoordeling (stijging van 99 naar 116).

- 26% van de siertelers gaf aan op het bedrijf een lichte prijsdaling te verwachten. 37% verwacht geen evolutie en een andere 37% gaf dan weer aan dat de komende 6 maanden de prijs licht zal stijgen.
- 58% gaf aan geen evolutie te zien in de productie de komende periode. 42% verwacht een productiestijging.
- Voor de meeste deelsectoren van de sierteelt kon het herstel in de tweede jaarhelft het coronajaar 2020 niet compenseren. Zo hebben de snijbloemtelers een moeilijke periode achter de rug, waarbij de verkoop van tulpen rond Pasen sterk is teruggevallen.
- Toch is niet alles kommer en kwel. De marktsituatie in de meeste sierteeltsectoren heeft zich hersteld. Het openblijven van de tuincentra heeft hiertoe bijgedragen. Bovendien werd er weinig op reis gegaan en was er door het goede weer meer vraag naar sierteeltproducten. Ook snijbloemen en groene planten kenden vooral in de tweede helft van vorig jaar een herstel.

De **fruitteelt** is de enige tuinbouwsector die een daling optekent van de conjunctuurindex (daling van 92 naar 78). Vooral de voorbije 6 maanden werden negatiever beoordeeld (van 94 naar 73), maar ook de toekomstige periode wordt lager ingeschat (van 90 naar 83).

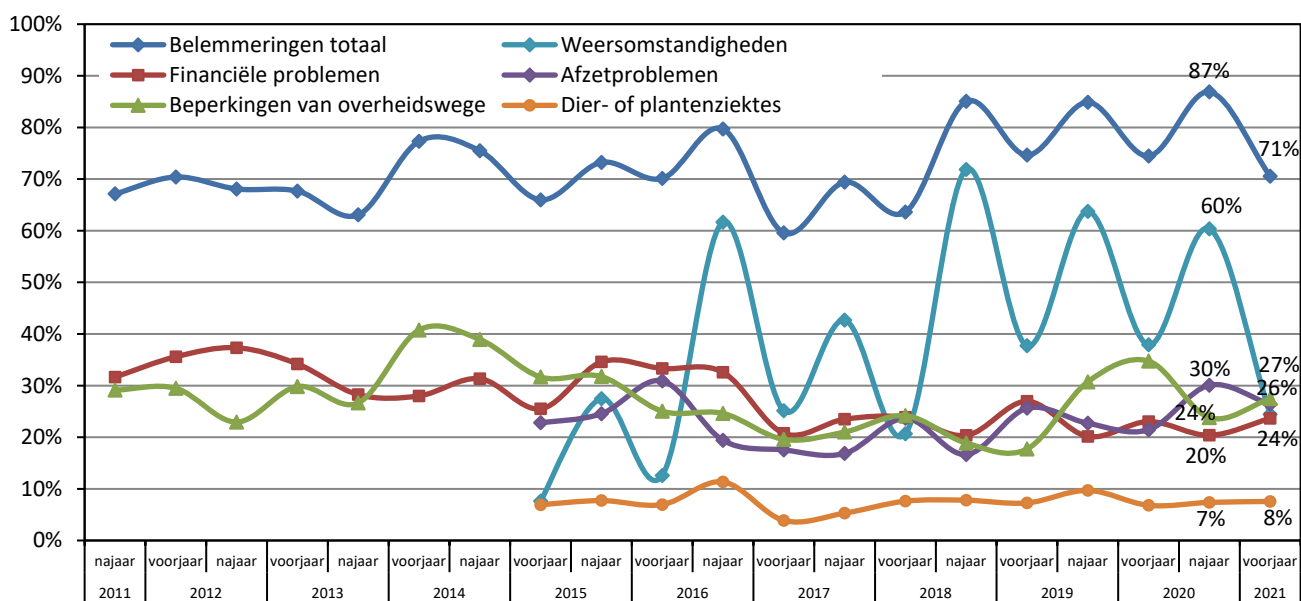
- 42% verwacht de komende 6 maanden een prijsdaling, waarvan 9% een sterke prijsdaling. 41% verwacht geen evolutie in de prijs en 17% verwacht een prijsstijging.
- 22% verwacht een afname in de productie op het bedrijf. 33% verwacht een toename van de productie.
- De stocks van **peren** bevinden zich op het hoogste niveau van de laatste 5 jaar en 65% hoger dan oogstseizoen 2019. Dat reflecteert zich in dalende prijzen. De prijzen liggen zo'n 20% lager dan de prijs op de lange termijn. Het areaal van peren is de afgelopen 10 jaar bijna ononderbroken gestegen tot meer dan 10.600 ha. België is daarmee de vierde grootste perenproducent van de EU. De perenoogst wordt geraamd op 362.000 ton, wat 9% meer is dan het jaar ervoor. Sinds augustus 2014 mogen landbouwproducten Rusland niet meer binnen. Rusland was tot dan de belangrijkste uitvoerbestemming van Belgische peren. Ondanks verschillende inspanningen kunnen de huidige uitvoervolumes het verlies van de Russische markt nog niet volledig compenseren. Bovendien zijn de exportvoorwaarden die gesteld worden aan het fruit ook strenger.
- De prijzen voor appels staan zo'n 40% hoger dan de gemiddelde prijs op de lange termijn. De stocks van vorig seizoen zijn goed geruimd kunnen worden, wat de mogelijkheid gaf om met een volledig vers aanbod de herfst aan te vangen. Het areaal appels is de laatste 10 jaar gedaald tot 5.400 ha. De appelproductie wordt geraamd op 167.000 ton. Dat is 31% minder dan de oogst in 2019.

3 BELEMMERINGEN

De ondervraagde land- en tuinbouwers hebben de afgelopen zes maanden minder belemmeringen ondervonden. 71% van hen ondervond belemmeringen tegenover 87% in het najaar van 2020. Zoals gebruikelijk in de voorjaarsenquête dalen de belemmeringen veroorzaakt door weersomstandigheden sterk (van 60% naar 24%) doordat de meeste producten al zijn geoogst. Als we verder kijken welke belemmeringen de land- en tuinbouwers nog hebben aangeduid, zien we weinig evolutie. Beperkingen van overheidswege blijft hoog (27%), gevolgd door afzetproblemen (26%) en financiële problemen (24%). 8% van de ondervraagden meldt problemen met dier- of plantenziektes.

Figuur 4: Evolutie van aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die in afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden, 2011-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De meeste belemmeringen werden gemeld door de varkenshouders (86%), en vlesveehouders (78%). Van de telers van groenten in openlucht gaf slechts 50% aan belemmeringen te hebben ondervonden de laatste 6 maanden.

Als we in detail gaan kijken naar welke belemmeringen zijn aangeduid, zien we dat de beperkingen van overheidswege vooral door melkveehouders (36%) en vlesveehouders (30%) werden aangeduid. Ook bij fruittelers (27%) kwam dit antwoord vaak terug.

60% van de varkenshouders melden problemen met afzet. Ook binnen de sierteelt (42%) en fruitsector (31%) was dit een probleem.

54% van de varkenshouders melden ook problemen van financiële aard. Bij vlesvee was dit 28% en bij melkvee 27%.

De problemen met dier- of plantenziektes bleven eerder beperkt en werden gemeld bij vlesvee (10%) en akkerbouw (8%). Bij groenten onder glas is er een opmerkelijke daling van 25% naar 9%.

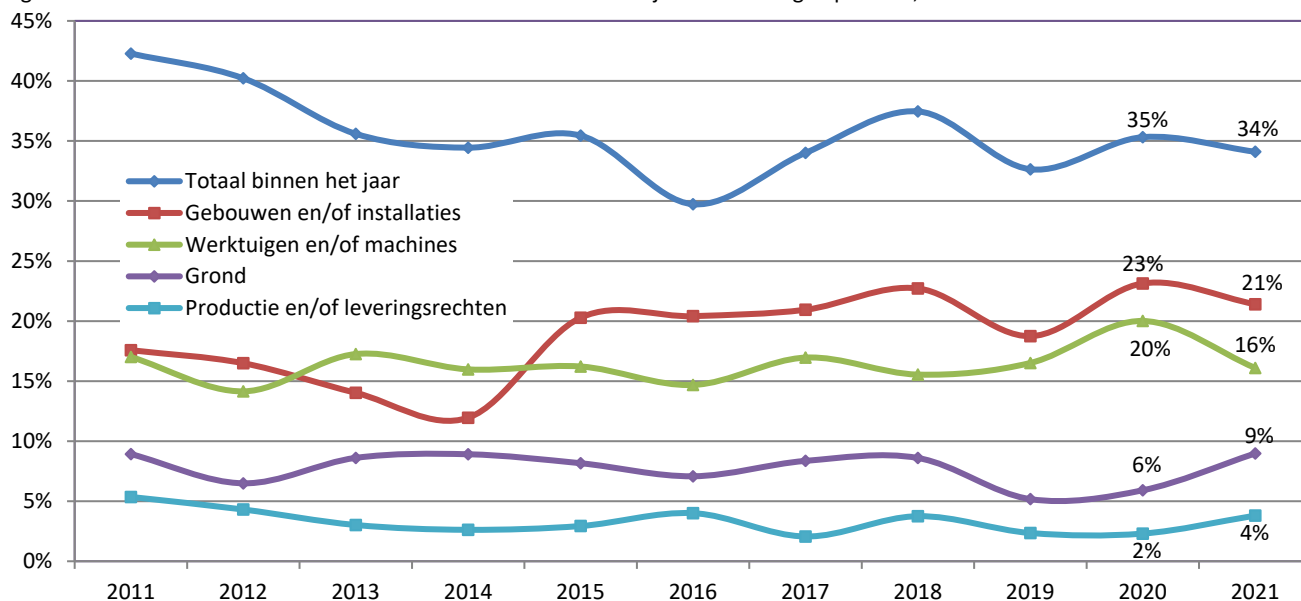
De belemmeringen als gevolg van het weer worden het hoogst ingeschat door de fruitsector (34%) en vlesvee (27%), gevolgd door groenten onder glas en akkerbouw (beide 25%),

4 INVESTERINGEN

34% van de ondervraagde land- en tuinbouwers plant het komende jaar investeringen op het bedrijf. Hiermee wordt eenzelfde niveau gehaald als bij de vorige bevestiging (35%). Ondanks de positieve vooruitzichten van de economische conjunctuur lijkt het alsof de land- en tuinbouwers aangeven dat het nog te vroeg is om volop in het bedrijf te investeren.

Land- en tuinbouwers willen voornamelijk investeren in gebouwen en installaties (21%) en het machinepark (16%), hoewel bij beide een daling wordt waargenomen ten opzichte van 2020. Een stijging is wel merkbaar in investeringen in grond (9%) en het aankopen van productierechten (4%).

Figuur 5: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die het komende jaar investeringen plannen, 2011-2021

Bron: Departement Landbouw en Visserij

In totaal plant de deelsector fruit met 52% de meeste investeringen. Dat is een opmerkelijke stijging tegenover de bevestiging in 2020, toen slechts 31% aangaf te willen investeren. Sierteelt maakt net de omgekeerde richting: terwijl in 2020 nog 51% aangaf te willen investeren, is dat teruggevallen naar 37%. Ook vleesvee vertoont een opmerkelijke daling van 44% naar 21%. Akkerbouw daalt naar 19%, wat het tweede laagste cijfer is sinds het begin van de enquêtes (2007).

Melkveehouders geloven in de toekomst en stijgen met 6% tot 40%. Groenten in openlucht (32%), groenten onder glas (38%) en varkenssector (25%) blijven nagenoeg stabiel.

Landbouwers investeren vooral in gebouwen ter vervanging of ter uitbreiding van al bestaande gebouwen. We hebben eveneens gepeild naar de geplande investeringen voor over twee à drie jaar. De aandelen zijn meestal enkele procenten lager dan die van de investeringsplannen binnen het jaar.

Tabel 1: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die de komende drie jaar investeringen plannen, voorjaar 2021

Investerings	Binnen het jaar	Over 2 à 3 jaar
Gebouwen en/of installaties:	21,4%	19,7%
ter vervanging	8,8%	8,9%
ter uitbreiding	7,2%	6,9%
om te voldoen aan wettelijke voorschriften (milieu, dierenwelzijn, enz.)	8,8%	4,7%
ter verbreding en diversificatie (thuisverwerking, thuisverkoop, hoevetoerisme, enz.)	4,1%	3,4%
Werktuigen en/of machines	16,1%	13,1%
Grond	9,0%	9,6%
Productie- en/of leveringsrechten	3,8%	1,7%
Andere	2,1%	0,5%
Totaal	34,1%	30,9%

Bron: Departement Landbouw en Visserij

5 MEER INFORMATIE

Dit is het rapport van de 29ste enquêteronde, afgenomen in maart 2021 bij Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Voor de berekening van de landbouwconjunctuurindex bevraagt het Departement Landbouw en Visserij sinds 2007 circa 650 land- en tuinbouwers over hun bedrijfssituatie (productie, verkoopprijzen, belemmeringen en investeringen). De antwoorden van deze steekproef worden geëxtrapoleerd naar de totale Vlaamse landbouwpopulatie. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een index van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

De uitgebreide methodologische beschrijving en de voorgaande zesmaandelijke rapporten staan op de website van Landbouw en Visserij: www.vlaanderen.be/landbouw/studies.

De landbouwconjunctuurindex is berekend op een 0-200-schaal als het gemiddelde van volgende twee vragen:

- Hoe beschouwt u de economische situatie van uw bedrijf gedurende de afgelopen zes maanden?
Met als index = (% veel beter dan normaal + 0,5 * % beter dan normaal) - (0,5 * % slechter dan normaal + % veel slechter dan normaal)+100
De antwoorden "normaal" worden niet meegenomen in de berekening van de index.
- Hoe verwacht u dat de economische situatie van uw bedrijf de komende zes maanden zal evolueren?
Met als index = (% sterk stijgen + 0,5 * % licht stijgen) - (0,5 * % licht dalen + % sterk dalen)+100
De antwoorden "gelijk blijven" worden niet meegenomen in de berekening van de index.

////////////////////////////////////